

បរិយាកាសនយោបាយការបោះឆ្នោត២០២២

មុនពេលបោះឆ្នោត អំឡុងពេលបោះឆ្នោត ក្រោយពេលបោះឆ្នោត ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ៥-មិថុនា-២០២២

កំពេញ ថ្ងៃទី ២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២

Address: #3, St 158 Ouknha Trorung Kang, Boeng Raing, Saun Penh, Phnom Penh

Tel: (+855-23) 218 553/210 518/990 544

P.O Box: 1024 – P.O Box 20 at CCC

E-mail: info@adhocambodia.org

Website: www.adhoccambodia.org

Facebook: www.facebook.com/adhoccam

Twitter: www.twitter.com/adhoccam

មាតិកា

I.	សេចក្តីផ្តើម.....	3
II.	ឬសគល់ការបង្ក្រាប-ការរឹតត្បិត សេរីភាពនយោបាយ.....	5
III.	មុនការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់អាណត្តិទី៥.....	6
	១. គំរាមឱ្យលាបបំបាត់បញ្ជីឈ្មោះបេក្ខភាពគណបក្ស.....	7
	២. ពារការលើកស្ទួយសញ្ញាគណបក្ស.....	10
	៣. បំផ្លាញស្លាកសញ្ញាគណបក្ស.....	11
	៤. គំរាមកំហែងតាមប្រព័ន្ធតុលាការ.....	12
	៥. ករណីរឹតត្បិតសេរីភាពជួបប្រជុំ-ករណីលុបឈ្មោះបេក្ខពីបញ្ជីបេក្ខភាព.....	13
IV	ក្របខណ្ឌគតិយុត្តិ.....	16
V.	សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍.....	17
V.	ឧបសម្ព័ន្ធ.....	19

I. សេចក្តីផ្តើម

សេរីភាពនយោបាយ ជាកត្តាដ៏សំខាន់សំរាប់ឆ្លុះបញ្ចាំង អំពីតថភាពសង្គម និងបរិយាកាសនៃការអនុវត្តន៍-ការប្រើប្រាស់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ^១-នីតិវដ្ត សិទ្ធិមនុស្សជាមូលដ្ឋាន ជាពិសេសសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ដូចមានចែងក្នុង រដ្ឋធម្មនុញ្ញព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៣ ពិសេសជំពូកទី៣ អំពីសិទ្ធិ និងករណីយកិច្ចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ។

ចាប់តាំងពីក្រោយការរំលាយគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ យើងសង្កេតឃើញថា ការរឹតត្បិត និងគំរាមកំហែង សេរីភាពនយោបាយ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានការកើនឡើងគួរឲ្យកត់សំគាល់ ជាមួយគ្នានេះដែរ ចំពោះស្ថានភាពនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់អាណិតទី៥ ឆ្នាំ២០២២^២(ថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា) ថ្មីៗកន្លងមកនេះ ក៏យើងបានរកឃើញនូវភាពមិនប្រក្រតីជាច្រើន ទាំងនៅមុនពេលបោះឆ្នោត កំឡុងពេលបោះឆ្នោត និងក្រោយពេលបោះឆ្នោត ដែលភាពមិនប្រក្រតីទាំងនេះវានឹងនាំឲ្យប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យ-នីតិវដ្ត ហើយដែលអាចនឹងជះឥទ្ធិពលមិនល្អដល់ការរៀបចំបោះឆ្នោត ជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រនីតិកាលទី៧^៣ ដែលនឹងប្រព្រឹត្តនៅថ្ងៃអាទិត្យ ទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៣ ខាងមុខនេះថែមទៀតផង ។

មានកត្តាជាច្រើនជា ឧបសគ្គ រារាំង និងបណ្តាលឲ្យមានការបង្ក្រាប ក្នុងការប្រើប្រាស់ សេរីភាពនយោបាយ ដូចជា៖ ឧបសគ្គក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ និងគោលនយោបាយ និន្នាការនយោបាយដែលនាំឲ្យមានការរើសអើង អ្នកមានទស្សនៈផ្ទុយ ការអនុវត្តន៍ស្តង់ដារក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ ការប្រើប្រាស់កងកម្លាំងនគរបាលនិងមន្ត្រីរាជការមុខងារសាធារណៈពាក់ព័ន្ធ មិនមានអព្យាក្រឹតភាព តាមនីតិវិធី និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយមិនឯករាជ្យ ។ ឥទ្ធិពលនៃការបែកបាក់វប្បធម៌សន្ទនា នាំឲ្យមានការប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់លំហរសេរីភាពនយោបាយដូចជា មានការរឹតត្បិត ការបង្ក្រាប ការចាប់ខ្លួន-ឃុំខ្លួន ការវាយដំបង្ករបួសស្នាម តាមដងផ្លូវសាធារណៈ ការស្លាប់យុវជនជាសកម្មជនគណបក្សជំទាស់ ជាពិសេសឈានដល់ការរំលាយគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ ក្នុងឆ្នាំ២០១៧^៤ ។

នៅមុនការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់អាណិតទី៥(៥-មិថុនា-២០២២)៖ ចន្លោះខែមករានិងមិថុនា យើងសង្កេតឃើញមានសកម្មជនគណបក្សត្រូវបានស្លាប់ដោយគ្មានមូលហេតុ និងមានមន្ទិលសង្ស័យដូចជាករណី៖ លោក ជឿន សារិម អនុប្រធានប្រតិបត្តិគណបក្សភ្លើងទៀនខ័ណ្ឌច្បារអំពៅ ដែលអាជ្ញាធរអះអាងថា ស្លាប់ដោយសារគ្រោះថ្នាក់ចរាចរនៅស្រុកត្រាំកក់ខេត្តតាកែវ និងករណីបេក្ខជនឈរឈ្មោះគណបក្សភ្លើងទៀន នៅស្ថាងខេត្តកណ្តាល ត្រូវជនមិនស្គាល់មុខលួចវាយប្រហារពីក្រោយទាំងកណ្តាលថ្ងៃ ករណីចាប់ឃុំខ្លួនលោកសៀមភ្នក ស្ថាបនិកគណបក្សបេះដូងជាតិ ពីបទក្លែងបន្លំ និងប្រើប្រាស់លិខិតក្លែង ករណីមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់នគរបាល(ឧត្តមសេនីយ៍ឯក)ទះកំភ្លៀងលោក អេង ស្រុយ គ្រូបង្រៀនអង្គការក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍គ្រួសារជាតិ និងជាប្រធានក្រុមការងារគណបក្សភ្លើងទៀនខេត្តត្បូងឃ្មុំ ដោយមូលហេតុមាននិន្នាការនយោបាយបក្សផ្សេង ។ យោងតាមការអង្កេតបានបង្ហាញថា មានករណីមិនប្រក្រតីចំនួន៨១ បានកើតឡើងក្នុង១៧ខេត្ត ៥០ស្រុក-ក្រុង ៦០ឃុំ-សង្កាត់ ផ្សេងៗគ្នា ដែលករណីទាំងនោះមានដូចជា៖ គំរាមកំហែងតាមរយៈប្រព័ន្ធតុលាការ បដិសេធ-លុបឈ្មោះបេក្ខជនចេញពីបញ្ជីឈរឈ្មោះគណបក្ស គំរាម(តាមបណ្តា

¹ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងការបោះឆ្នោត(Democracy and Election “UNTAC 1992”): <https://www.un.org/en/global-issues/democracy>
² ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់អាណិតទី៥ ឆ្នាំ២០២២ <https://www.nec.gov.kh/khmer/content/2419>
³ កាលបរិច្ឆេទបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រនីតិកាលទី៧ <https://www.rfa.org/khmer/news/politics/nec-announces-the-date-of-the-general-election-in-2023-07012022041634.html>
⁴ VOA-17 វិទ្យុអាស៊ី <https://khmer.voanews.com/a/supreme-court-dissolves-cnpr/4119029.html>

ញសង្គម)-បង្ករបួសស្នាម គំរាមឲ្យលាយបំបែកញើយរឈ្មោះបេក្ខភាពគណបក្ស បំផ្លាញស្លាក សញ្ញាគណបក្ស រារាំងការលើកស្លាកសញ្ញាគណបក្ស និងរឹតត្បិតសេរីភាពជួបជុំសកម្មជនគណបក្ស ។

នៅអំឡុងពេលការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់អាណិតទី៥(៥-មិថុនា-២០២២)^៥៖ នៅអំឡុងពេលបោះឆ្នោត មានភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួន ដូចជា៖ រារាំងអ្នកសង្កេតការណ៍ មិនឲ្យថតដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោត មានការបិទច្រកទីតាំងការិយាល័យ បិទទ្វារបង្អួចការិយាល័យ ក្នុងពេលរាប់សន្លឹកឆ្នោត ការបង្ហាញវត្តមានអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានដូចជា មេភូមិ ឃុំ នគរបាលប៉ុស្តិ៍ អង្គុយខាងមុខការិយាល័យបោះឆ្នោតចាំកត់ឈ្មោះអ្នកមកបោះឆ្នោត ។

នៅក្រោយការបោះឆ្នោតជ្រើសរើស ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ អាណិតទី៥(៥-មិថុនា-២០២២)៖ ឃើញមានព្រឹត្តិការណ៍កើតឡើងមួយចំនួនដូចជា៖ ការបន្តចាប់ឃុំខ្លួនសកម្មជននយោបាយ ការប្រកាសផ្ដន្ទាទោសអ្នកនយោបាយ និងសកម្មជនសិទ្ធិមនុស្សទ្រង់ទ្រាយធំរហូតដល់ចំនួន៦១នាក់ ការប្តឹងលោក សុន ឆ័យ ថ្នាក់ដឹកនាំគណបក្សភ្លើងទៀនទៅតុលាការដោយគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ពាក់ព័ន្ធបទបរិហារកេរ្តិ៍មឃុំចំណារលើខេត្តកំពង់ធំ ទើបជាប់ឆ្នោតថ្មី ត្រូវបានចាប់ខ្លួនបញ្ជូនទៅតុលាការដោយចោទពីបទប្លន់ កាលពីជាងដប់ឆ្នាំមុន ការលុបឈ្មោះចោលសង្កាត់រង ទើបជាប់ឆ្នោតនៅសង្កាត់ច្បារអំពៅ ការលបវាយអនុប្រធានក្រុម ការងារគណបក្សភ្លើងទៀន ខណ្ឌពោធិ៍សែនជ័យ និងការកោះហៅជំទប់ទី២ គណបក្សភ្លើងទៀនម្នាក់ ដោយតុលាការខេត្តត្បូងឃ្មុំ ឲ្យចូលបំភ្លឺពីបទបរិហារកេរ្តិ៍ ។ មកទល់ពេលនេះ មានសកម្មជនសង្គម សកម្មជននយោបាយ ចំនួន៤០នាក់^៦ហើយដែលត្រូវជនមិនស្គាល់មុខ បង្កហិង្សាបណ្តាលឲ្យរងរបួសធ្ងន់ធ្ងរ ជនរងគ្រោះខ្លះស្លាប់ ខ្លះធ្លាក់ខ្លួនពិការ ដោយមានការលួចវាយប្រហារពីក្រោយខ្នង ហើយភាគច្រើនអាជ្ញាធរមិនបានចាប់ខ្លួនជនដៃដល់យកមកផ្ដន្ទាទោសតាមច្បាប់នោះទេ ។ លើសពីនេះទៀត អស់រយៈពេលជិត២ខែ (គិតត្រឹមថ្ងៃទី២១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២២) ក្រោយពី ការប្រកាសសុពលភាពចូលកាន់តំណែង ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ មកពីគណបក្សភ្លើងទៀនប្រមាណ៣០% មិនទាន់ទទួលបានការបែងចែកតួនាទីភារកិច្ច មានសម្លៀកបំពាក់ឯកសណ្ឋាន កន្លែងអង្គុយធ្វើការនៅឡើយទេ ។

គោលបំណងរបាយការណ៍៖ ដើម្បីចូលរួមចំណែកលើកកម្ពស់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ-នីតិរដ្ឋបើកលំហសេរីភាពនយោបាយឲ្យបានទូលំទូលាយ ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ជាធរមាន ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ដើម្បីឆ្លើយតបគោលបំណងនេះ យើងគួរតែ ចូលរួមឃ្លាំមើលការអនុវត្តន៍បរិយាកាសសង្គមជាក់ស្តែងដូចមានសំនួរលើកឡើងថា៖ តើលំហសេរីភាពនយោបាយ នៅក្នុងសង្គមកម្ពុជា បច្ចុប្បន្នមានភាពល្អប្រសើរកម្រិតណា? ជាពិសេសព្រឹត្តិការណ៍មុនពេលបោះ អំឡុងពេលបោះឆ្នោត ក្រោយពេលបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ ថ្ងៃទី០៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២កន្លងមកនេះ តើមានអព្យាក្រឹត្យភាព មានភាពស្មើគ្នាចំពោះការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ការអនុវត្តច្បាប់ និងគោលនយោបាយ គ្មានការរើសអើងចំពោះអ្នកមានទស្សនៈផ្ទុយ ?

⁵ AFREL-10 June 2022: <https://anfrel.org/preliminary-summary-report-on-situation-of-election-process-on-the-voting-and-counting-day/>
⁶ RFA-15 Aug 2022: <https://streamer1.rfaweb.org/stream/KHM/KHM-2022-0814-1230.mp3>

-4-

សារៈសំខាន់របាយការណ៍: បង្ហាញឲ្យឃើញពីតថភាពសង្គមបច្ចុប្បន្ន ក្នុងការអនុវត្តន៍-ការប្រើប្រាស់ព្រមទាំង ចូលរួមចំណែកក្នុងការស្វែងរកវិធីសាស្ត្រដោះស្រាយឧបសគ្គរាំង ដែលនាំឲ្យប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់លំហរ សេរីភាពនយោបាយ ដើម្បីប្រទេសកម្ពុជាដើរតាមគន្លងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិវិធីពិតប្រាកដ។

វិធីសាស្ត្រ: របាយការណ៍នេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយប្រមូលព័ត៌មាន តាមរយៈរបាយការណ៍អង្កេត និង ប្រមូលព័ត៌មានរបស់មន្ត្រីសម្របសម្រួល ប្រចាំការិយាល័យ សមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិវឌ្ឍន៍នៅ កម្ពុជា (ADHOC) ទាំង១៧ខេត្ត-ក្រុង មានវិសាលភាពទូទាំងប្រទេស ហើយឆ្លងកាត់ការវិភាគ និងបញ្ចូល ទិន្នន័យ នៅស្នាក់ការកណ្តាលភ្នំពេញ ព្រមទាំងចុះទៅពិនិត្យប្រមូលព័ត៌មានបន្ថែម ដល់ទីកន្លែងកើតហេតុ ដោយផ្ទាល់ពីសំណាក់មន្ត្រីសរសេររបាយការណ៍ ។ ព័ត៌មានប្រមូលបានមួយចំនួន បានយកមកផ្ទៀងផ្ទាត់ ជាមួយ និងព័ត៌មានតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ដែលអាចទុកចិត្តបាន ហើយព័ត៌មានទាំងនោះ បានដកស្រង់សំដី របស់អ្នកនាំពាក្យ ថ្នាក់ដឹកនាំ និង/ឬ បុគ្គលិករបស់សមាគមអាដហុកផ្តល់កិច្ចសម្ភាសន៍ ។

ការសរសេររបាយការណ៍ជាលក្ខណៈវិភាគ និងសង្ខេបអត្ថន័យសំខាន់ៗពេញលេញ បង្ហាញពីគោលរឿងនៃ បញ្ហា មូលហេតុ និងនីតិវិធីដោះស្រាយ របស់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធ ហើយចំពោះរបាយការណ៍ ករណីពេញលេញទាំងស្រុង មានតម្កល់ទុកនៅការិយាល័យកណ្តាល របស់សមាគមអាដហុកព្រមទាំងរក្សា ទុកក្នុងទិន្នន័យសុវត្ថិភាពអេឡិចត្រូនិច ។

II. ឫសគល់ការបង្ក្រាម-ការរឹតត្បិត សេរីភាពនយោបាយ

ពាក្យថា៖ “លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និង នីតិវិធី” នៅក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្ន ត្រូវបានគេយកមកប្រើ និងនិយាយចាំ មាត់ ដោយជួនកាល មានតាក់តែងជាឃ្លាឃ្លោង ចុងជួន ដែលពោរពេញទៅដោយអត្ថន័យ-អត្ថរស ធ្វើឲ្យអ្នក ស្តាប់ដក់ចិត្តស្តង់អារម្មណ៍ដោយមានភាពជឿជាក់។ ទន្ទឹមនេះ បើយើងក្រឡេក មកមើលតថភាពក្នុងសង្គម បាននឹងកំពុងបិទបាំងធាតុពិតនៃការអនុវត្តន៍លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិវិធី មិនគ្រប់លក្ខណៈ⁷ គឺគ្រាន់ដើម្បី បន្ត បិទបាំងភ្នែកសាធារណៈ និងសហគមន៍អន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះ ។ ការពិតដែលនៅពីក្រោយរាំងនៃការអនុ វត្តន៍លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិវិធី គឺកំពុងមានការគំរាមកំហែង និងរឹតត្បិតខ្លាំង ជាពិសេសចំពោះលំហរ សេរីភាពនយោបាយ ជុំវិញព្រឹត្តិការណ៍បោះឆ្នោតឃុំ-សង្កាត់អាណិតទី៥ កន្លងមកនេះ ដែលអាចកំណត់ អត្តសញ្ញាណ និងឫសគល់បញ្ហាបណ្តាលមកពី៖ មានឧបសគ្គក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ និង គោលនយោបាយ និន្នាការនយោបាយ ដោយរើសអើងអ្នកមានទស្សនៈផ្ទុយ ការអនុវត្តន៍ស្តង់ដារ ក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ ការប្រើ ប្រាស់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធមិនមានអព្យាក្រឹត្យភាពតាមនីតិវិធី និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយខ្វះឯករាជ្យភាព ។ ហើយឫសគល់បញ្ហាទាំងអស់នេះ បានជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងដល់ដំណើរការ នៃការរីកលូតលាស់លទ្ធិប្រជា - ធិបតេយ្យ និងនីតិវិធីក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ដែលជាកត្តាបង្កឲ្យមានភាពរីករសង្គម នាំឲ្យមានភាព លំអៀងធ្លាក់ចុះយុត្តិធម៌សង្គម ដូចជាយុត្តិធម៌ផ្លូវចិត្ត យុត្តិធម៌ផ្លូវច្បាប់ និងការអនុវត្តច្បាប់របស់មន្ត្រីយុត្តិធម៌ មួយចំនួនតែងតែប្រើវិធីសាស្ត្រលួងលោម គំរាមកំហែង ចោទប្រកាន់ ចាប់ខ្លួន ឃុំខ្លួន និងលាបពណ៌អ្នកមាន ទស្សនៈផ្ទុយ ។ កត្តាទាំងនេះហើយ ដែលនាំឲ្យមានការដាក់ទណ្ឌកម្មសេដ្ឋកិច្ច របស់សហគមន៍អឺរ៉ុបក្នុងការ ដកអ៊ីប៊ីអេ (EBA) ២០% កន្លងមក ហើយដែលត្រូវគេមើលឃើញថា មានការប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដល់សេដ្ឋ

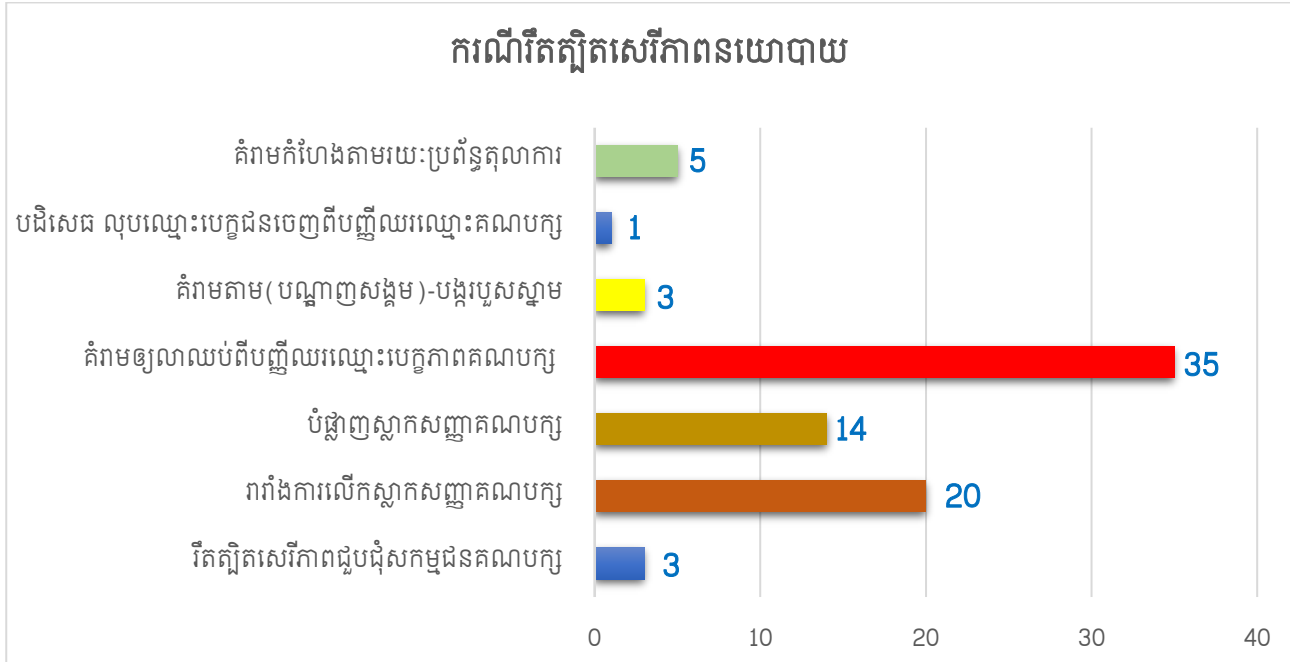
⁷ មានន័យថា៖ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិវិធី មាននៅតែលើក្រដាស នៅលើបច្ចុប្បន្នអ្នកនយោបាយមានអំណាចដែលបានរៀបចំតាក់តែងឡើងយ៉ាងល្អឥតខ្ចោះ ទុកសំរាប់ និយាយប្រាប់សាធារណៈជន និងអន្តរជាតិលើប្រទេសកម្ពុជា ប៉ុន្តែធាតុពិតនៃការអនុវត្តន៍មានភាពផ្ទុយគ្នាស្រឡះ។

កិច្ចសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ ដូចជាការបាត់បង់ការងារធ្វើ និងចំណាកស្រុកជាដើម ។ លើសពីនេះទៀត ក៏បានធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋដែលត្រូវបានធានាដោយច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិ ពិសេសធ្វើឲ្យពលរដ្ឋមួយចំនួនបាក់ស្បាត រហូតដល់ភ័យខ្លាចមិនហ៊ាននិយាយស្តីអ្វីទាំងអស់ មិនហ៊ានចូលរួមក្នុងសកម្មភាពសង្គម និងជាពិសេសសកម្មភាពនយោបាយ ។

III. មុនការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់អាណត្តិទី៥ (បណ្តោះខែមករា-ឧសភាឆ្នាំ២០២២)

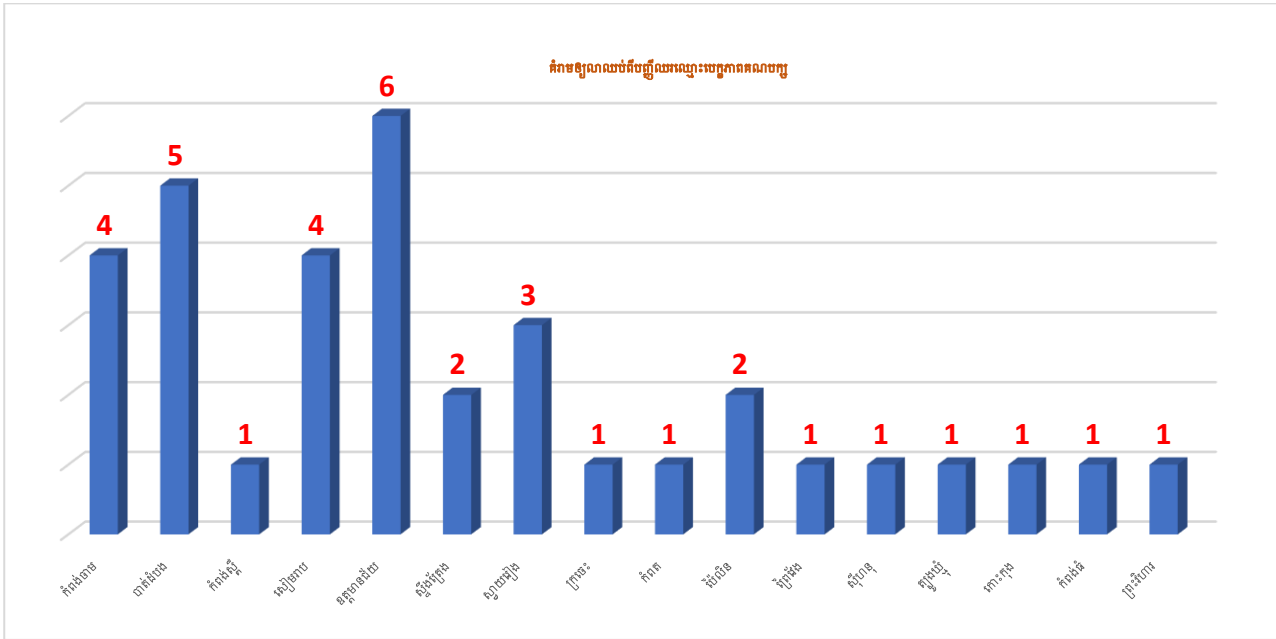
សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ អាណត្តិទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២កន្លងមកនេះ មានគណបក្សនយោបាយឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតចំនួន១៧^៨ ដែលក្នុងនោះ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាដាក់បេក្ខភាពឈរឈ្មោះទូទាំងប្រទេស និងបន្ទាប់មកគណបក្សភ្លើងទៀន ។

យោងតាមការអង្កេត និងទទួលពាក្យបណ្តឹងបានបង្ហាញឲ្យឃើញថា ៖ នៅក្នុងឆមាសទី១ ដើមឆ្នាំ២០២២នេះលំហរសេរីភាពនយោបាយ កាន់តែបន្តរួមតូច រឹតត្បិតយ៉ាងខ្លាំង ចំពោះអ្នកដែលចូលរួមជីវភាពនយោបាយដោយសន្តិភាព ។ កំណើនយ៉ាងខ្លាំង គួរឲ្យកត់សំគាល់ ចំពោះការបង្ក្រាប ការរើសអើង ការលាបពណ៌ ការគំរាមកំហែងចាប់ខ្លួន-ឃុំខ្លួន សកម្មជននយោបាយ ដែលមាននិន្នាការផ្ទុយ ជាពិសេសអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននៅតែរិះរកគ្រប់វិធីសាស្ត្រ ដើម្បីធ្វើការរារាំង គំរាមកំហែង បំភិតបំភ័យ ដល់សកម្មភាពជួបប្រជុំសមាជិកគណបក្ស សកម្មភាពលើកស្ទាកសញ្ញាគណបក្សនយោបាយ គំរាមកំហែងសកម្មជនឈរឈ្មោះជាបេក្ខភាពបោះឆ្នោតឃុំ-សង្កាត់ឲ្យដាក់ពាក្យលាឈប់ពីបញ្ជីឈ្មោះគណបក្ស បដិសេធ និងលុបឈ្មោះបេក្ខភាពចេញពីបញ្ជីគណបក្ស ព្រមទាំងប្រព័ន្ធតុលាការចាប់ឃុំខ្លួន ដើម្បីគំរាមកំហែងសកម្មជនគណបក្សទៀតផង ។ ជាពិសេសរបកគំហើញ ការរឹតត្បិតសេរីភាពនយោបាយចំនួន៨១ករណី (៧៨ករណីគណបក្សភ្លើង ទៀន និង ០៣ករណីគណបក្សខ្មែរស្រឡាញ់ជាតិ) ដែលបានកើតឡើងជាក់ស្តែងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា តាមបណ្តាឃុំ-សង្កាត់ចំនួន៦០ នៃស្រុក-ខ័ណ្ឌចំនួន៥០ ស្ថិតនៅក្នុងខេត្តចំនួន១៧ ។

⁸ <https://www.nec.gov.kh/khmer/content/5606>

១. គំរាមឱ្យសាលារៀនបំបែកស្ថានភាពឈ្មោះបេក្ខភាពគណបក្ស

ករណីចំនួន៣៥ (៤៣នាក់) ស្ថិតនៅ១៦ខេត្ត ផ្សេងៗគ្នា ដែលមានការបំភិតបំភ័យគំរាមកំហែង បេក្ខជន ឲ្យដាក់ពាក្យសុំសាលារៀនបំបែកស្ថានភាពឈ្មោះបោះឆ្នោត ជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ និងឈប់ពីអ្នក សង្កេតការណ៍ ឲ្យគណបក្សភ្លើងទៀន និងគណបក្សខ្មែរស្រលាញ់ជាតិ ។

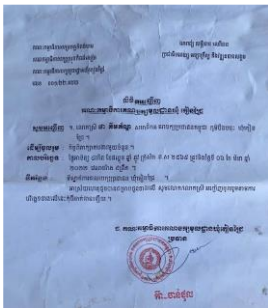
រូបភាពគំរាមកំហែង ធ្វើដោយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន៖ តាមវិធីសាស្ត្រចិតចម្លងបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខជនឈរឈ្មោះ បោះឆ្នោតក្រោយពេលអ្នកតំណាងប្រតិបត្តិគណបក្ស យកបញ្ជីនោះទៅធ្វើការបញ្ជាក់នៅសាលាឃុំ និងពិនិត្យ មើលរូបថត និងឈ្មោះបេក្ខជនឈរឈ្មោះនៅគណបក្សការបោះឆ្នោតឃុំ៖

- ទៅដល់ផ្ទះបេក្ខជនឈរឈ្មោះគណបក្ស៖ បើមិនជួបសាមីខ្លួនទេ និយាយគំរាម-បំភិតបំភ័យ ផ្តាំផ្តើរ តាមក្រុមគ្រួសារដូចជា ម្តាយ ឬ/និង ប្រពន្ធកូន (ទំព័រទី៨ ខេត្តសៀមរាប)។
- ទៅដល់ផ្ទះបេក្ខជនឈរឈ្មោះគណបក្ស៖ បង្ខំឲ្យយកអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ សៀវភៅគ្រួសារ ដើម្បីចិត ទុក(ក្នុងទូរស័ព្ទដៃ) ដោយមិនប្រាប់មូលហេតុនៃការចិតនោះ។
- មេភូមិ និង/ឬ ប្រជាការពារភូមិ តាមឃ្នាំមើលដល់ផ្ទះជាញឹកញាប់ និងគ្រប់សកម្មភាព។
- ទូរស័ព្ទគំរាមឲ្យដកចេញពីគ្នាទី៖ ការិយាល័យធម្មការ និងសាសនាស្រុកចិត្របុរី ខេត្តក្រចេះទូរស័ព្ទ ទៅគំរាម ព្រះចៅអធិការវត្តអន្លង់រៀន (ទំព័រទី៨ ខេត្តក្រចេះ)។
- កោះហៅឲ្យទៅជួបនៅសាលាឃុំ និងស្នាក់ការគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ឃុំ ។
- ចិតរូបពេលទទួលអំណោយ-ទទួលថវិកា២ម៉ឺនរៀល ឬ៥ម៉ឺនរៀល ហើយយករូបថតនោះ ដើម្បី គំរាមកំហែងមិនឲ្យបោះឆ្នោតឲ្យគណបក្សដែលខ្លួនពេញចិត្ត ។
- បង្ខំឲ្យស្អប់បោះឆ្នោតឲ្យគណបក្សរបស់ខ្លួន (គណបក្សចែកអំណោយ) នៅពេលទទួលអំណោយ- ទទួលថវិកា ។
- ជិះម៉ូតូកៀវផ្តួល ប្រើដំបងវាយ ឬ/និង គប់ដុំថ្មចូលគេហដ្ឋាន

៦ មូលដ្ឋានដែលអាជ្ញាធរប្រើប្រាស់ដើម្បីកំរាមកំហែងឲ្យដាក់ពាក្យលាឈប់ពីបេក្ខភាពឈរឈ្មោះរួមមាន៖

- បញ្ឈប់ការផ្តល់ប្រាក់ឧបត្ថម្ភជនក្រីក្រប្រចាំខែ៖ ដែលក្នុងម្នាក់អាចទទួលបានប្រាក់ឧបត្ថម្ភចាប់ពី១០ ម៉ឺនរៀលឡើងក្នុងមួយខែ ហើយការឧបត្ថម្ភនេះ បានធ្វើឡើងនៅអំឡុងពេលមីរាតត្បាតកូវីដ-១៩ ។
- បញ្ឈប់ ឬមិនផ្តល់ប័ណ្ណក្រីក្រ
- កាត់ផ្តាច់អាហាររូបករណ៍
- មិនផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ៖ មេឃុំត្នោត ស្រុកកំពង់រោទ៍ ខេត្តស្វាយរៀង “បើចូលគណបក្ស ភ្លើងទៀន គេអត់ចេញប្លង់ដីឲ្យទេ ” ។
- ជាសមាជិកគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា៖ តាមចម្លើយសកម្មជនទាំងនោះបញ្ជាក់ថា៖ “ ពួកគាត់ចូលជា សមាជិកគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាដោយមិនដឹងខ្លួន - គឺមេភូមិបានឲ្យពួកគាត់ចុះឈ្មោះ ដើម្បីទទួល បានប្រាក់ឧបត្ថម្ភជនក្រីក្រប្រចាំខែ តាំងពីអំឡុងពេលកូវីដ-១៩ ” ។
- ដេញមិនឲ្យនៅក្នុងភូមិ៖ សម្តីរបស់មេភូមិបឹងអំពិល ឃុំស្មៅ ស្រុករតនមណ្ឌល ខេត្តបាត់ដំបង ។
- កំរាមចាប់ខ្លួន ថ្ងៃក្រោយមានរឿងជំនាំទុក្ខដាក់ខ្លួន៖ សម្តីមេភូមិសេរីវ័ន្ត ឃុំអណ្តើកហែប ស្រុករតន មណ្ឌល ខេត្តបាត់ដំបង។
- ប្រៀបធៀបជីវភាពមានក្រ៖ រវាងការដឹកនាំរបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា- មេឃុំសាលាទួល ស្រុក បរសេដ្ឋ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ “ ផ្ទះខ្ញុំមានឡាន២-៣គ្រឿង មិនរាប់ម៉ូតូផង ” ។
- ដកឈ្មោះចេញពីគ្រូកិច្ចសន្យា៖ មេប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាលជប់តាត្រាវ ឃុំជប់តាត្រាវ ស្រុកអង្គជំ ខេត្តសៀមរាប។
- ប្រយ័ត្នមានរឿងអីគេមិនរកខុសត្រូវឲ្យទេថ្ងៃក្រោយ និងពេលមានអំណោយគេមិនចែកឲ្យទេ។
- ចូលគណបក្សភ្លើងទៀននាំឲ្យគេស្អប់ មិនបានសុខ ថ្ងៃក្រោយនាំតែមានបញ្ហា។
- លាឈប់ពីគណបក្សភ្លើងទៀន ហើយមកចូលរួមជាមួយគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ចាំឲ្យលុយ២-៣ រយដុល្លារអាមេរិកបាយ។

ខេត្តកំពង់ចាម ស្រុកកំពង់សៀម (ឃុំគៀនជ្រៃ)៖ សកម្មជន០៤រូប ឈរឈ្មោះបេក្ខភាព បោះឆ្នោតឃុំ-

សង្កាត់ គណបក្សភ្លើងទៀន បានចូលទៅជួបលោកស្រីមេឃុំគៀនជ្រៃ នៅទី ស្នាក់ការគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា កាលពីថ្ងៃទី០៦-មីនា-២០២២ ។ ក្រោយពី ជំនួបជាមួយលោកស្រីមេឃុំគៀនជ្រៃ មានសកម្មជនចំនួន០២នាក់បានសំរេច ចិត្តដាក់ពាក្យលាឈប់ពីបញ្ជីបេក្ខភាពគណបក្សភ្លើងទៀន។ ដូចគ្នានេះ ករណី នៅឃុំកោះប្រាក់មានបេក្ខជនឈរឈ្មោះឃុំ-សង្កាត់ គណបក្សភ្លើងទៀន០២

រូប ត្រូវបានមេភូមិកោះប្រាក់ ប្រាប់ឲ្យទៅចុះចូលជាមួយគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាបើពួកគេនៅចង់ទទួល បានប្រាក់ឧបត្ថម្ភប្រចាំខែ និងប័ណ្ណក្រីក្រ។

ខេត្តបាត់ដំបង ស្រុករតនមណ្ឌល (ឃុំអណ្តើកហែប)៖ លោកមេភូមិសេរីវ័ន្តបានហៅបេក្ខជនឈរឈ្មោះ ឃុំគណបក្សភ្លើងទៀនឲ្យទៅជួបនៅផ្ទះ ហើយប្រាប់ថា៖ បើចង់ចេញពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាត្រូវដាក់

ពាក្យលាលែង។ បេក្ខជនរូបនោះបានឆ្លើយថា: ខ្ញុំមិនដែលដាក់ពាក្យសុំ ចូលជាសមាជិកគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាផង តើឲ្យខ្ញុំដាក់ពាក្យលាលែងដូចម្តេច? មេភូមិបន្ថែមថា បើមិនដាក់ពាក្យលាលែងទេ មិនអាចធ្វើអ្វីបានទេ? បើហ៊ានធ្វើនឹងត្រូវចាប់ខ្លួន! លោកមេភូមិបានបង្ខំឲ្យបំពេញទម្រង់ ផ្តិតស្នាមមេដៃដាក់ពាក្យលាលែងនៅផ្ទះលោកមេភូមិ ។ ដើម្បីសុវត្ថិភាព ដោយសារតែការភ័យខ្លាចគាត់បានបំពេញទម្រង់ពាក្យសុំលាលែងតាមការបង្ខំរបស់មេភូមិ។

ខេត្តសៀមរាប ស្រុកអង្គរធំ (ឃុំជប់តាត្រាវ)៖ មេប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាលជប់តាត្រាវបានមកដល់ផ្ទះ ហើយគំរាមកំហែងម្តាយរបស់បេក្ខជនឈរឈ្មោះលំដាប់លេខ១ក្រុមប្រឹក្សាឃុំជប់តាត្រាវថា"ខ្ញុំឃើញកូនបងឯងឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនក្រុមប្រឹក្សាឃុំជប់តាត្រាវទៀតហើយ បើបងឯងមិនបានចុះចូលជាមួយកូនទេ ត្រូវទៅរាយការណ៍ជូនលោកមេឃុំទៅថា មិនបានពាក់ព័ន្ធជាមួយកូនទេ បងឯងឃើញស្រាប់ហើយ កូនបងឯងម្នាក់នោះ ត្រូវបានដកចេញពីគ្រូកិច្ចសន្យាដោយសាររឿងគណបក្សហ្នឹងតើ ចំណែកកូនបងឯងម្នាក់នេះទៀត ថ្ងៃណាមួយក៏គេដកចេញពីគ្រូកិច្ចសន្យាដូចគ្នា ។

ខេត្តឧត្តមានជ័យ ស្រុកត្រពាំងប្រាសាទ (ឃុំបាក់អន្លូង)៖ មេភូមិស្រែល្អ បានមកដល់ផ្ទះសកម្មជនឈរឈ្មោះគណបក្សក្លើងទៀន ហើយនិយាយថា: ខ្ញុំបានឃើញគេបិទរូបថត ក្នុងបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខភាពគណបក្សក្លើងទៀន នៅគណកម្មការរៀបចំការបោះឆ្នោតឃុំបាក់អន្លូង...បងឆាប់ទៅដាក់ពាក្យបណ្តឹងសុំដកពាក្យបណ្តឹងចេញពីគណបក្សក្លើងទៀនជាបន្ទាន់ ប្រយ័ត្នមានរឿងអី គេមិនរកខុសត្រូវឲ្យទេថ្ងៃក្រោយឬ គេមានអំណោយគេមិនចែកឲ្យក្រុមគ្រួសារបងឯងទេ!...ឆាប់ទៅដាក់បណ្តឹងលុបឈ្មោះភ្លាម ។

ខេត្តក្រចេះ ស្រុកចិត្របុរី (ឃុំកន្ទួត)៖ ប្រធានការិយាល័យធម្មការ និងសាសនាស្រុកចិត្របុរី ទូរស័ព្ទទៅព្រះសង្ឃចៅអធិការវត្តអន្លូងរៀន ស្ថិតនៅភូមិអន្លូងរៀន ហើយគំរាមថា: ហេតុអ្វីបានឲ្យអាចារ្យវត្តម្នាក់ឈរឈ្មោះជាបេក្ខភាពបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់? ព្រះអង្គ ត្រូវតែដក អាចារ្យនោះចេញ ប្រសិនបើព្រះអង្គមិនហ៊ានដកទេទុកឲ្យខ្ញុំជាអ្នកដកចេញ ។ ករណីនេះត្រូវបានដោះស្រាយដោយប្រធានការិយាល័យធម្មការ និងសាសនាស្រុកធ្វើការសូមទោស បន្ទាប់ពីប្រធាន និងអនុប្រធានប្រតិបត្តិការគណបក្សក្លើងទៀនប្រចាំខេត្ត បានធ្វើការទំនាក់ទំនងដោះស្រាយជាមួយប្រធានមន្ទីរធម្មការ និងសាសនាខេត្ត និងគណកម្មការបោះឆ្នោតខេត្ត ក្រោយទទួលដំណឹងគំរាមកំហែងពីលោកអាចារ្យជាបេក្ខជនឈរឈ្មោះក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់។

ខេត្តស្វាយរៀង ស្រុកកំពង់រោទិ៍ (ឃុំត្នោត)៖ មេឃុំត្នោតបានដឹកនាំមនុស្សមួយក្រុមរួមមានជំទប់ឃុំ មេភូមិ អនុភូមិ ទៅផ្ទះសកម្មជនឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតឃុំគណបក្សក្លើងទៀន ហើយសួរនាំថា: ហេតុអ្វីបានជាឈរឈ្មោះឲ្យគណបក្សក្លើងទៀន ហើយលោកមេឃុំសួរថា: តើមានអចនទ្រព្យ-មានដីប៉ុន្មានកន្លែង? ប៉ុន្មានហិចតា? បើចូលគណបក្សក្លើងទៀនគេអត់ចេញប្លង់ដីឲ្យទេ? មិនចេញប័ណ្ណក្រីក្រឲ្យទេ? ហើយពេលមានរឿងហេតុអ្វីកើតឡើងគ្មាននណារកខុសត្រូវឲ្យទេ?

២. រាល់ការលើកស្ទាកសញ្ញាគណបក្ស

មានករណីចំនួន២០ ស្ថិតនៅ ០៧ខេត្ត ផ្សេងៗគ្នា ដែលមានការរារាំង ហាម ឃាត់មិនឲ្យលើកស្ទាកសញ្ញាគណបក្ស ភ្លើងទៀន ទោះជានៅទីកន្លែងឯកជន និងទីកន្លែងសាធារណៈ។ តាមសេចក្តី រាយការណ៍ រាល់ការលើកស្ទាកសញ្ញា គណបក្សគឺសុទ្ធតែរៀបចំធ្វើសេចក្តីជូន ដំណឹងជាមុនទៅអាជ្ញាធរខេត្ត និង

អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ។

រូបភាពអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានប្រើដើម្បីរារាំងហាមឃាត់មិនឲ្យលើកស្ទាកសញ្ញាគណបក្ស៖

- មេឃុំ និង/ឬ មេប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាល បានដឹកនាំមេភូមិ កំលាំងនគរបាលប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាល ចុះទៅដល់ទីកន្លែង ដែលក្រុមការងារគណបក្សភ្លើងទៀនកំពុងលើកស្ទាកសញ្ញា ហើយសួរនាំរកលិខិតអនុញ្ញាត ។
- កោះហៅម្ចាស់ដី ម្ចាស់ផ្ទះដែលអនុញ្ញាតផ្តល់ទីតាំងសំរាប់លើកស្ទាកសញ្ញា ទៅឆ្លើយបំភ្លឺនៅសាលា ឃុំ និងធ្វើកិច្ចសន្យាផ្តិតមេដៃ។
- អាជ្ញាធរចម្រុះ មាននគរបាលស្លៀកពាក់ឯសណ្ឋាន ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ ដឹកនាំដោយអភិបាលរង ក្រុង-អភិបាលរងស្រុក ប្រើថយន្តរដ្ឋ ថយន្តមានស៊ីវីល ចុះទៅដល់ទីតាំងក្រុមការងារគណបក្សភ្លើង ទៀនកំពុងលើកស្ទាកសញ្ញា ហើយអ្នកខ្លះដើរចុះដើរឡើង អ្នកខ្លះកាន់ទូរស័ព្ទថតរូបភាព អ្នកឃ្នាំ មើលសកម្មភាព។
- កោះហៅក្រុមការងារគណបក្សភ្លើងទៀន ទៅជួបនៅអធិការក្រុង និងឲ្យផ្តិតមេដៃធ្វើកិច្ចសន្យា មុន ពេលលើកស្ទាកសញ្ញាគណបក្ស (បន្ទាប់ពីទទួលបានលិខិតជូនដំណឹងអំពីការលើកស្ទាកសញ្ញា)។
- អធិការរងក្រុងបញ្ជាឲ្យកម្លាំងនគរបាលរុញច្រាន ដកស្ទាកសញ្ញាគណបក្សចេញពីរណ្តៅវិញ ទាំងនៅ ពេលក្រុមការងារគណបក្សភ្លើងទៀន កំពុងធ្វើការលើកស្ទាកសញ្ញាជាក់ចូលក្នុងរណ្តៅ។

មូលហេតុអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានប្រើ ដើម្បីរារាំងហាមឃាត់មិនឲ្យលើកស្ទាកសញ្ញាគណបក្ស ៖

- ដីចំណីផ្លូវ អាចប៉ះពាល់ដល់ពេលពង្រីកផ្លូវ (នៅជិតនោះមានទាំងស្ទាកសញ្ញាគណបក្ស និងស្ទាក ក្រុមហ៊ុនផ្សាយពាណិជ្ជកម្ម)។
- នៅជិតស្ថាននាំឲ្យបាំងក្បាលថយន្តពេលធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ស្ថាន ។
- គ្មានលិខិតអនុញ្ញាត គ្មានចំណារឯកភាពពីសាលាស្រុក សាលាខេត្ត។
- ដាក់ស្ទាកសញ្ញាគណបក្ស មុខរបងវត្តនាំឲ្យមានប៉ះពាល់ដល់សោភ័ណភាពទីអារាម ដែលជាកន្លែង គោរពបូជា (នៅជិតបរិវេណនោះក៏មានស្ទាកសញ្ញាគណបក្សផ្សេងដាក់បាន)។

ខេត្តត្បូងឃ្មុំ ស្រុកក្រូចឆ្មារ (ឃុំបើសទី១)៖ នៅមុខផ្ទះក្នុងបរិវេណដីលំនៅឋានឯកជន ២កន្លែងគឺ ស្ថិតនៅភូមិអំពិល មេភូមិបានមករារាំងហាមឃាត់ មិនឲ្យលើកស្លាកគណបក្សភ្លើងទៀន ដោយមេភូមិបាននិយាយប្រាប់ក្រុមការងារគណបក្សភ្លើងទៀនថា៖ ខ្ញុំ(មេភូមិ) បានទទួលបញ្ជាពីសាលាស្រុក មិនឲ្យលើកស្លាកគណបក្សទេ និងស្លាកសញ្ញាគណបក្សមួយទៀតបានរៀបចំលើកនៅភូមិទួលសម្បត្តិ ត្រូវបានរារាំងហាមឃាត់ ដោយមន្ត្រីប៉ូលីសប៉ុស្តិ៍០២នាក់ ក្នុងសម្លៀកបំពាក់ឯកសណ្ឋាន ពីព្រោះការលើកស្លាកសញ្ញាគណបក្សនេះ មិនទាន់មានការអនុញ្ញាតពីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ។ លើសពីនេះទៀត ស្រុកឡើង ម្ចាស់ផ្ទះទាំងពីរដែលបានអនុញ្ញាតផ្តល់ទីតាំងឲ្យលើកស្លាកសញ្ញា បានទទួលលិខិតអញ្ជើញ ឲ្យចូលឆ្លើយបំភ្លឺនៅសាលាឃុំពាក់ព័ន្ធការអនុញ្ញាតឲ្យដាក់ស្លាកសញ្ញាគណបក្សភ្លើងទៀន នៅមុខផ្ទះរបស់ខ្លួន ។ ក្រោយពីចូលទៅឆ្លើយបំភ្លឺនៅសាលាឃុំមានព័ត៌មានថា មានសមាជិកចំនួន០៧នាក់ បានសុំលាឈប់ចូលរួមនយោបាយជាមួយបក្សភ្លើងទៀន ។

ខេត្តកំពង់ចាម ស្រុកចំការលើ (ឃុំតាអុង)៖ មេភូមិតាអុង និងជំទប់ទី១ឃុំតាអុង ព្រមទាំងឃើញមានវត្តមាននគរបាលប៉ុស្តិ៍ និងអធិការរងស្រុក នៅឃ្នាំមើលជិតនោះដែរ បានរារាំងហាមឃាត់ក្រុមការងារគណបក្សភ្លើងទៀនមិនឲ្យលើកស្លាកគណបក្ស ដែលមានទីតាំងនៅចំណុចកែវរដ្ឋរតាអុងជិតបង្គោលភ្លើង ស្ថិតនៅភូមិតាអុង ដោយមូលហេតុថា ទីតាំងនេះ អាចនឹងមានការប៉ះពាល់ដល់ ការពង្រីកផ្លូវ (បញ្ជាក់ថា៖ នៅចំណុចនោះ ឃើញមានស្លាកសញ្ញា ក្រុមហ៊ុនផ្សព្វផ្សាយពាណិជ្ជកម្មស្រាបៀរ)។

ស្រុកអង្គរធំ (ឃុំដំបងតាត្រាវ)៖ ក្រុមអាជ្ញាធរ មានកម្លាំងនគរបាលប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាល បានចុះទៅដល់កន្លែង ហើយថតសកម្មភាព និងសួរនាំរកច្បាប់អនុញ្ញាត ក្រុមការងារគណបក្សភ្លើងទៀន កំពុងលើកស្លាកសញ្ញាគណបក្ស ស្ថិតនៅចំណុចភូមិប្រាសាទ ព្រមទាំងគម្រាមចុងកៅមិនឲ្យធ្វើម្ហូប សំរាប់ក្រុមការងារគណបក្សភ្លើងទៀនហូបឡើយ ។

៣. បំផ្លាញស្លាកសញ្ញាគណបក្ស

ស្លាកសញ្ញាគណបក្សភ្លើងទៀន និងស្លាកសញ្ញាគណបក្សខ្មែរស្រលាញ់ជាតិ ចំនួន០៨ករណី(កន្លែង) ផ្សេងៗដែលបានកើតនៅក្នុងខេត្ត០៥ គឺខេត្តត្បូងឃ្មុំ០៣ករណី ខេត្តកំពង់ចាម០១ករណី ខេត្តសៀមរាប០១ករណី ខេត្តស្វាយរៀង០១ករណី ខេត្តព្រះសីហនុ០២ករណី។

✎ រូបភាពការបំផ្លិចបំផ្លាញស្លាកសញ្ញាគណបក្ស៖

- ដកផ្តល់ចោលនៅជិតកន្លែងរណ្តៅ
- ដុតបំផ្លាញចោល
- ប្រើវត្ថុរឹង៖ ពូថៅ កាំបិត ដែកស្រួច

✎ អត្តសញ្ញាណអ្នកបំផ្លិចបំផ្លាញស្លាកសញ្ញាគណបក្ស៖

- ជនមិនស្គាល់អត្តសញ្ញាណ
- អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងកំលាំងសមត្ថកិច្ចក្នុងសំលៀកបំពាក់ឯកសណ្ឋាន

- ជនមានសតិមិនប្រក្រតី

ខេត្តប៉ៃលិន ស្រុកសាលាក្រៅ(ឃុំស្ទឹងកាច់)៖ ដោយសំអាងថា៖ ការលើកស្ទាកសញ្ញាគណបក្សនេះ មិនទាន់មានច្បាប់អនុញ្ញាត អាជ្ញាធរមានគ្នា១០នាក់ ក្នុងសំលៀកបំពាក់ឯកសណ្ឋាននគរបាលខ្លះ និងស៊ីវិលខ្លះ បានមកបំផ្លិចបំផ្លាញដកស្ទាកសញ្ញាគណបក្សភ្លើងទៀន ដែលបានដាក់នៅចំហៀងមុខផ្ទះក្នុងបរិវេណលំនៅឋានឯកជន ស្ថិតនៅភូមិផ្សារព្រំជើង យកទៅទម្លាក់ចោលនៅចំហៀងនៃម្ខាងផ្ទះ ចម្ងាយប្រហែល៥ម៉ែត្រ ក្រោយពីក្រុមការងារគណបក្សភ្លើងទៀនដាក់ មិនទាន់បានមួយម៉ោងផង ។ បញ្ជាក់ថា៖ នៅខណៈពេលពួកគេកំពុងធ្វើសកម្មភាពដកស្ទាកសញ្ញាគណបក្ស ម្ចាស់ផ្ទះជាស្រ្តីបានឃើញសកម្មភាពនោះហើយធ្វើឲ្យគាត់ភិតភ័យយ៉ាងខ្លាំង ពេលនោះគាត់បានរត់ទៅផ្ទះអ្នកជិតខាងចម្ងាយប្រហែល៤០ម៉ែត្រ ដើម្បីខ្ចីទូរស័ព្ទដើម្បីចាត់សកម្មភាពដកស្ទាកសញ្ញាគណបក្សរបស់ក្រុមនគរបាល ប៉ុន្តែពេលនោះត្រូវបានមនុស្សម្នាក់ក្នុងចំណោម១០នាក់ បានឃើញស្រ្តីនោះ កំពុងចាត់សកម្មភាពពួកខ្លួន ក៏បានរត់មកដណ្តើមទូរស័ព្ទលុបរូបភាពចោលវិញភ្លាមៗ ហើយរយៈពេលប្រហែលកន្លះម៉ោងក្រោយ ទើបពួកគេបានធ្វើដំណើរចាកចេញទៅ ។

ស្រុកវិជ្ជុល (ឃុំជ្រុងពពេល)៖ ស្ទាកបក្សភ្លើងទៀន មួយត្រូវបានជនមានសតិមិនប្រក្រតីប្រើពូថៅកាប់បំផ្លាញជាច្រើនពូថៅ មុខផ្ទះសកម្មជនគណបក្សភ្លើងទៀន ស្ថិតនៅក្នុងភូមិត្រពូ ។ គួរបញ្ជាក់ផងដែរថា៖ ជនដដែលនេះដែរ កាលពី៥ឆ្នាំមុន ក៏ធ្លាប់កាប់បំផ្លិចបំផ្លាញស្ទាកគណបក្សសង្គ្រោះជាតិម្តងដែរ ។

៤. គំរាមកំហែងតាមប្រព័ន្ធតុលាការ

សកម្មជនគណបក្ស បេក្ខភាពឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត ឃុំ-សង្កាត់ ត្រូវបានតុលាការកោះហៅឆ្លើយបំភ្លឺ និងបានឃុំខ្លួន ដូចជាករណីនៅខេត្តពោធិសាត់ តុលាការឃុំខ្លួន បេក្ខជនឈរឈ្មោះគណបក្សភ្លើងទៀន នៅពន្ធនាគារខេត្តចំនួន០២ករណី ពីបទក្លែងឯកសារ ។ ខេត្តស្ទឹងត្រែងអតីតសកម្មជននយោបាយ គណបក្សសង្គ្រោះជាតិម្នាក់បានចាប់ខ្លួននៅប្រទេសថៃ បញ្ជូនមកឃុំខ្លួននៅប្រទេសកម្ពុជាពីបទប្រើប្រាស់បណ្តាញសង្គមវិះគន់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។ ខេត្តឧត្តមានជ័យ សកម្មជនគណបក្សភ្លើងទៀនម្នាក់ត្រូវបានចាប់ខ្លួនតាមដីកាតុលាការក្រោមបទចោទរួមគំនិតក្បត់ និងបញ្ជូនទៅឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននៅពន្ធនាគារខេត្ត ក្រោយមកត្រូវបានតុលាការសំរេចដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ។

ខេត្តពោធិសាត់ ស្រុកកណ្តៀង(ឃុំស្រែស្តុក)៖ បេក្ខជនឈរឈ្មោះឃុំស្រែស្តុក ត្រូវបានតុលាការខេត្តពោធិសាត់ ធ្វើការចោទប្រកាន់ និងឃុំខ្លួនពីបទក្លែងឯកសារ ។ គួរបញ្ជាក់ផងដែរថា៖ នៅថ្ងៃទី៧-មីនា-២០២២ បេក្ខជនឈរឈ្មោះឃុំស្រែស្តុកគណបក្សភ្លើងទៀន ម្នាក់ត្រូវបានចាប់ខ្លួនបញ្ជូនទៅប៉ុស្តិ៍ឃុំស្រែស្តុក ដើម្បីសួរនាំ រួចបញ្ជូនបន្តទៅស្នងការដ្ឋានខេត្តពោធិសាត់ រហូតដល់ថ្ងៃទី១១-មីនា-២០២២ និងបញ្ជូនទៅតុលាការខេត្តពោធិសាត់ និងត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទក្លែងឯកសារ ហើយបានបញ្ជូនបន្តទៅឃុំខ្លួននៅពន្ធនាគារខេត្តពោធិសាត់ ។ ករណីនេះ កើតឡើងថ្ងៃទី៦-មីនា-២០២២ ក្រោយពីបេក្ខជនរូបនេះបានយកបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខ

ជនឈរឈ្មោះឃុំគណបក្សភ្លើងទៀនទៅឲ្យមេឃុំបញ្ជាក់ ក្នុងខណៈនោះមានមន្ត្រីប៉ុស្ដិ៍បានថតចម្លងបញ្ជី
ឈ្មោះបេក្ខជនឈរឈ្មោះឃុំគណបក្សភ្លើងទៀន ចែកឲ្យមន្ត្រីនគរបាលប៉ុស្ដិ៍រដ្ឋបាលឃុំស្រែស្តុក យកចេញ
ទៅ ។ មួយថ្ងៃក្រោយមកមានបេក្ខជនក្នុងបញ្ជីចំនួន០៥នាក់ បានសុំដកឈ្មោះចេញពីបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខជន
គណបក្សភ្លើងទៀន បើតាមសម្តីម្នាក់ ក្នុងចំណោមប្រាំនាក់បាននិយាយថា៖ “ មេឃុំស្រែស្តុក បានហៅគាត់ឲ្យ
ទៅទីស្នាក់ការគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាឃុំ ដើម្បីទទួលអំណោយ បន្ទាប់មកឲ្យទៅប៉ុស្ដិ៍រដ្ឋបាលឃុំ ដើម្បីធ្វើ
កំណត់ហេតុប្តឹងបេក្ខជនឈរឈ្មោះមេឃុំគណបក្សភ្លើងទៀន តែគាត់មិនព្រម ? ” ។

៥. ករណីវិតត្បិតសេរីភាពជួបប្រជុំ-ករណីលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីបេក្ខភាព

យោងតាមការអង្កេត បានរកឃើញករណីគួរឲ្យកត់សំគាល់ដូចជា ករណីវិតត្បិតសេរីភាពជួបប្រជុំ
សកម្មជនគណបក្សនៅខេត្តត្បូងឃ្មុំ និងខេត្តកំពង់ស្ពឺ មានអាជ្ញាធរ ប្រជាការពារភូមិ និងមេឃុំ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ
គំរាមមិនឲ្យមានការជួបជុំពិភាក្សាពីបញ្ហានយោបាយនៅផ្ទះឯកជន ។ ករណីបដិសេធ និងលុបឈ្មោះចេញពី
បញ្ជីបេក្ខភាពគណបក្ស ដោយមូលហេតុអក្សរមិនស្អាត ឬមិនចេះអក្សរ ដូចជានៅខេត្តកោះកុង និងខេត្ត
ប៉ៃលិន ។ ករណីគំរាមសម្លាប់តាមបណ្តាញសង្គម នៅខេត្តប៉ៃលិនសកម្មជនគណបក្សភ្លើងទៀនបានឆាត
តាមបណ្តាញសង្គមគំរាមសម្លាប់ ដោយដាក់រូបកាំភ្លើងជាដើម ។

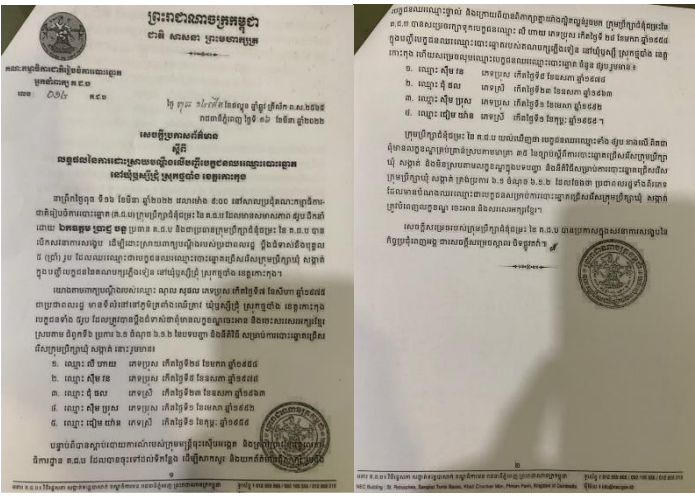
ករណីវិតត្បិតសេរីភាពជួបប្រជុំ៖ នៅខេត្តកំពង់ស្ពឺ ស្រុកបរសេដ្ឋ(ឃុំទួលសាលា)៖ អំឡុងពេលសកម្មជន
គណបក្សភ្លើងទៀនកំពុងជួបជុំរៀបចំប្រវត្តិរូបបញ្ជីបេក្ខភាពឈរឈ្មោះក្រុមប្រឹក្សាឃុំទួលសាលា ដើម្បីចូលរួម
បោះឆ្នោត ពេលនោះស្រាប់តែមេភូមិធ្លក និងប្រជាការពារ០៥នាក់ បានចុះទៅដល់ផ្ទះហើយគំរាមកំហែងថា :
“ ធ្វើអ្វីហ្នឹង ? ចង់បង្កើតបក្សទៀតម៉េចមិនសុំច្បាប់ពីខ្ញុំជាមេភូមិសិន ? មួយសន្ទុះក្រោយមក ឃើញមេឃុំ និង
ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ០៣នាក់ទៀតមកដល់ ហើយស្រែកគំរាមថា៖ ចាប់ពួកវាឲ្យបាន កុំឲ្យវាវត្សច...មេឃុំបន្ថែមទៀត
ថា៖ អ្នកឯងធ្វើស្តី ម៉េចមិនសុំច្បាប់អាជ្ញាធរភូមិឃុំ ? ចង់ប្រឆាំងផ្តល់រំលំរដ្ឋាភិបាលមែនទេ ? ប្រយ័ត្នជាប់គុក
បក្សមួយងាប់ហើយមិនរស់វិញផង.....ចង់ឲ្យងាប់បក្សមួយទៀតឬ ? ក្រោយមកទៀត លោកមេឃុំអមដំណើរ
ដោយប្រជាការពារ បានធ្វើដំណើរមកគំរាមម្ចាស់ផ្ទះថា៖ ហ៊ានអនុញ្ញាតឲ្យគេធ្វើសកម្មភាពនយោបាយដោយ
មិនមានការយល់ព្រមពីមេភូមិមេឃុំ បើមានរឿងអ្វីម្ចាស់ផ្ទះជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខច្បាប់កុំខ្លាំងប្រយ័ត្ន
ជាប់គុក...ចង់ប្រឆាំងអីទៀតស្រុកគេរឹកចំរើនដល់ណាដល់ណាហើយ ក្រោមការដឹកនាំគណបក្សប្រជាជនកម្ពុ
ជា.....ផ្ទះខ្ញុំមានឡាន២-៣គ្រឿង មិនរាប់ម៉ូតូផង.....ម៉េចចង់ផ្តល់រំលំរដ្ឋាភិបាលទៅ មិនរួចទេ ? ចាប់ពីថ្ងៃ
នេះទៅមិនឲ្យធ្វើសកម្មភាពអ្វីទាំងអស់ រួមទាំងការលើកស្លាកសញ្ញាគណបក្ស បើហ៊ានធ្វើប្រយ័ត្នជាប់គុក !

ករណីគំរាមសម្លាប់តាមបណ្តាញសង្គម ៖ នៅខេត្តប៉ៃលិន ក្រុងប៉ៃលិន(សង្កាត់ប៉ៃលិន)៖ សកម្មជននយោ
បាយគណបក្សភ្លើងទៀនឈរឈ្មោះសង្កាត់ប៉ៃលិនលំដាប់ទី៣ រស់នៅភូមិប៉ាហ៊ីជើង ត្រូវបានជនមិនស្គាល់
អត្តសញ្ញាណឆាតមកគំរាមតាមបណ្តាញសង្គម ដោយផ្ញើរូបកាំភ្លើងខ្លីមួយដើមជាមួយសំណេរថា៖ “ ទុកបាញ់
មនុស្ស ” ព្រមទាំងផ្ញើរសារជាសម្លេងថា៖ “ ទុកបាញ់មនុស្សដែលនិយាយមិនពិត និយាយបំប៉ែងបំផ្លើសក្រុម
អ្នកឯងយកភ្លើងទៀនមកដុតគេទៀតហើយ..អ្នកណាជាអ្នករំដោះប៉ៃលិន...អស់ពីភ្លើងទៀនមកសង្គ្រោះជាតិ

ឥឡូវទៅភ្លើងទៀនវិញហើយ គេឲ្យប៉ុន្មាន បានជាខំប្រឹងម៉្លេះ ” ។ ករណីនេះ ដោយមានការបារម្ភពីសុវត្ថិភាព សាមីខ្លួនក៏បានគេចចេញពីផ្ទះទៅរស់នៅកន្លែងសុវត្ថិភាពជាបណ្តោះអាសន្នមួយកន្លែង ។

ករណីបដិសេធ និងលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីបេក្ខភាពគណបក្ស៖ នៅខេត្តកោះកុង ស្រុកថ្មបាំង (ឃុំឫស្សីជ្រំ)

សកម្មជនគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បានដាក់ ពាក្យប្តឹងជំទាស់ ទៅគណៈកម្មការរៀបចំការ បោះឆ្នោតខេត្ត អំពីបេក្ខភាពឈរឈ្មោះក្រុមប្រឹក្សាឃុំគណបក្សភ្លើងទៀនចំនួន០៥នាក់ ថាមិន ចេះអក្សរ ។ ករណីនេះ ប្រធានរដ្ឋបាលស្រុកថ្ម បាំងបានគម្រាមផ្តាំផ្ញើ ទៅការិយាល័យបោះ ឆ្នោតឃុំឫស្សីជ្រំថា៖ ប្រសិនបើអ្នកទាំង០៥នាក់ នោះ មិនព្រមដកឈ្មោះពីបេក្ខភាពឈរឈ្មោះ គណបក្សភ្លើងទៀនទេ ប្រយ័ត្នជួបផលលំបាកនៅថ្ងៃមុខ ។ គណកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត បាន សម្រេចលុបឈ្មោះបេក្ខជន០៤រូប ចេញពីបញ្ជីឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតឃុំ ។

IV អំឡុងពេលបោះឆ្នោត៖ ឆ្លងតាមការសង្កេត នៅអំឡុងពេលការបោះឆ្នោតជ្រើសរើស ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/ សង្កាត់អាណត្តិទី៥ ថ្ងៃទី៥-មិថុនា-២០២២ ឃើញមានភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួនដូចជា៖

- អាជ្ញាធរមានវត្តមាន-ឈរនៅមុខបរិវេណការិយាល័យបោះឆ្នោត ហើយចាំកត់ត្រាឈ្មោះអ្នកមកចូល រួមបោះឆ្នោត។
- ប្រជាពលរដ្ឋខ្លះខាងមិនបានចូលរួមបោះឆ្នោត ដោយមានការលំបាកក្នុងការរកឈ្មោះ និងរកឈ្មោះ មិនឃើញ លើសពីនេះទៀតទិន្នន័យ ក្នុងឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណខុសពីទិន្នន័យក្នុងបញ្ជីឈ្មោះ បោះឆ្នោត ឬ មិនមានឯកសារបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណបម្រើឲ្យការបោះឆ្នោត និងអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ សញ្ជាតិខ្មែរ ហួសសុពលភាពប្រើប្រាស់ ឬបាត់បង់ ។
- រារាំងអ្នកសង្កេតការណ៍មិនឲ្យចូលសង្កេត និងមិនឱ្យថតដំណើរការ រាប់សន្លឹកឆ្នោតនៅតាមការិយា ល័យបោះឆ្នោតភាគច្រើន ។
- ដំណើរការរាប់សន្លឹកឆ្នោតនៅការិយាល័យមួយចំនួន សង្កេតឃើញថា បិទច្រកទីតាំងការិយាល័យ និងបិទទ្វារបង្អួចការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោត ហើយមិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រជាពលរដ្ឋមើលការរាប់សន្លឹក ឆ្នោត ។
- មន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោតមួយចំនួន មិនបានបិទផ្សាយកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត នៅមុខ ការិយាល័យបោះឆ្នោត ក្រោយដំណើរការបោះឆ្នោតបានបញ្ចប់ឡើយ ។

⁹ អាជ្ញាធរគឺសំដៅចំពោះ សមាជិកភូមិ មេភូមិ មេឃុំ ឬចៅសង្កាត់ មន្ត្រីនគរបាលរដ្ឋបាល។

- ការិយាល័យមួយចំនួន មិនបានបំពេញព័ត៌មាន ដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ បទបញ្ជា និងនីតិវិធី អំពីលទ្ធផលនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត សម្រាប់គណបក្សនយោបាយនីមួយៗ នៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត (១.១១០២) ដែលត្រូវបិទនៅមុខការិយាល័យបោះឆ្នោត ។

V ក្រោយពេលបោះឆ្នោត (ចន្លោះថ្ងៃទី១៤ ឧសភា-កញ្ញាឆ្នាំ២០២២)

ឆ្លងតាមការអង្កេតស្ថានភាពក្រោយការបោះឆ្នោតឃុំ-សង្កាត់មានព្រឹត្តិការណ៍នយោបាយធំៗកើតឡើងគួរឲ្យកត់សម្គាល់ក្រោយការបោះឆ្នោតបាន០៩ថ្ងៃដូចជា ៖

កញ្ញា សេង ធារី ពេលសម្លាប់ច្បាប់ក្រៅ ក្នុងសំណុំរឿងបំពានច្បាប់សំណាកអ្នកនាងសេរីភាព នៅថ្ងៃប្រកាសលទ្ធផលនៅព្រឹកថ្ងៃទី១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២។ រូបភាព / AFP

- សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ បានប្រកាសសាលក្រមផ្តន្ទាទោស កញ្ញា សេង ធារី ជាប់ពន្ធនាគារ៦ឆ្នាំពីបទចោទរួមគំនិតក្បត់ ក្នុងសំណុំរឿងវិលចូលស្រុករបស់លោក សម រង្ស៊ី កាលពីឆ្នាំ២០១៩ ព្រមទាំងផ្តន្ទាទោសអ្នកនយោបាយ និងសកម្មជនសិទ្ធិមនុស្ស ៦១នាក់ ដាក់ឲ្យជាប់ពន្ធនាគារពី៥ឆ្នាំ ខ្លះ៦ឆ្នាំ និងខ្លះទៀត រហូតដល់៨ឆ្នាំ ក្នុងសំណុំរឿង រួមគំនិតក្បត់ និងញុះញង់ ។
- គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោតបានដាក់ពាក្យបណ្តឹង លោកសុន ធីយ អនុប្រធានគណបក្សភ្លើងទៀន ដោយចោទលោក សុន ធីយ ដែលរិះគន់ពីដំណើរការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់កន្លងទៅនេះថា ជាអំពើទុច្ចរិតបំភ្លៃខុសការពិត ផ្តល់ព័ត៌មានក្លែងក្លាយ ទម្លាក់កំហុសធ្វើឲ្យប៉ះពាល់កិត្តិយសគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងស្ថាប័ន គណបក្ស ។
- ការចាប់ខ្លួនមេឃុំទើបជាប់ឆ្នោត ខាងគណបក្សភ្លើងទៀន ។ លោក ញឹម សារ៉ុម ត្រូវបានសមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួនបញ្ជូនទៅតុលាការ ក្នុងពេលកំពុងបំពេញការងារ នៅក្នុងសាលាឃុំចំណារលើស្រុកសន្តុកខេត្តកំពង់ធំ ដោយចោទបទប្លន់ ដោយមិនសមហេតុផល កាលពីជាងដប់ឆ្នាំមុន ។ ប៉ុន្តែនៅថ្ងៃបន្ទាប់តុលាការបានអនុញ្ញាតឲ្យនៅក្រៅឃុំវិញ ។
- ការលុបឈ្មោះចោលសង្កាត់រងទី២ សង្កាត់ច្បារអំពៅ១ ជាប់ឆ្នោតខាងគណបក្សភ្លើងទៀន ។ លោក កែវសុមុនី ត្រូវបានក្រសួងសុខាភិបាលលុបឈ្មោះចេញពីក្រុមបណ្តាមន្ត្រីរាជការ ក្រោមហេតុផលថាបានធ្វើខុសវិន័យ ទោះបីជាដឹងថា នៅពេលលោកឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនតំណាង គណបក្សភ្លើងទៀន លោកបានសុំអនុញ្ញាត ដោយមានលិខិតសុំច្បាប់ត្រឹមត្រូវទៅអង្គការរួចហើយក៏ដោយ ។
- អនុប្រធានក្រុមការងារគណបក្សភ្លើងទៀន ខណ្ឌពោធិ៍សែនជ័យ លោក នល់ ពង្សធីរិទ្ធ ត្រូវក្រុមជនល្មើសជិះម៉ូតូវាយត្រង់ក្បាលឲ្យរបួសធ្ងន់ ។ មកទល់ពេលនេះ មានសកម្មជនសង្គម សកម្មជននយោបាយ ចំនួន៤០នាក់¹⁰ហើយដែលត្រូវជនមិនស្គាល់មុខ បង្កហឹង្សាបណ្តាលឲ្យរងរបួសធ្ងន់ធ្ងរ ជនរងគ្រោះខ្លះស្លាប់ខ្លះធ្លាក់ខ្លួនពិការ ដោយមានការលួចវាយប្រហារពីក្រោយខ្នង ហើយភាគច្រើនអាជ្ញាធរមិនបានចាប់ខ្លួនជនដែលយកមកផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់នោះឡើយ ។
- តុលាការខេត្តត្បូងឃ្មុំកោះហៅជំទប់ទី២ គណបក្សភ្លើងទៀន លោកស្រី សុខ ស្រីនួន ចូលបំភ្លឺពីបទបរិហារកេរ្តិ៍ជាសាធារណៈតាមបណ្តាញសង្គមហ្វេសប៊ុក ។

¹⁰ RFA-15 Aug 2022: <https://streamer1.rfaweb.org/stream/KHM/KHM-2022-0814-1230.mp3>

- ប្រមាណ៣០% នៃក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ មកពីគណបក្សភ្លើងទៀន មិនទាន់ទទួលបានការបែងចែក តួនាទីភារកិច្ច មានសម្លៀកបំពាក់ឯកសណ្ឋាន កន្លែងអង្គុយធ្វើការនៅឡើយទេ ក្រោយពីការប្រកាស សុពលភាពចូលកាន់តំណែងអស់រយៈពេលជិត២ខែ បើគិតត្រឹមសប្តាហ៍ទី៤ សីហា ឆ្នាំ២០២២ ។
- សកម្មជនអតីតគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ១៤នាក់ ត្រូវបានអាជ្ញាធរពន្ធនាគារផ្ទេរពីមណ្ឌលអប់រំកែប្រែ ម១ សង្កាត់ព្រៃសក្តិពេញទៅពន្ធនាគារត្រពាំងថ្លុងខេត្តត្បូងឃ្មុំមិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះសកម្មជន០៣នាក់ ត្រូវបានក្រុមបង្គំនៅក្នុងពន្ធនាគារ (អ្នកជាប់ឃុំដូចគ្នា) វាយដំទាត់ជាក់ រហូតដល់មានរបួសធ្ងន់ធ្ងរ ដោយមិនមានការយកចិត្តទុកដាក់ពីក្រុមអាជ្ញាធរពន្ធនាគារឡើយ ។

VI ក្របខណ្ឌគតិយុត្តិ

<p>រដ្ឋធម្មនុញ្ញព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៣</p>	<ul style="list-style-type: none"> - មាត្រា៣១ (កថាខណ្ឌទី២): ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមានភាពស្មើគ្នាចំពោះ មុខច្បាប់ មានសិទ្ធិសេរីភាព និងករណីយកិច្ចដូចគ្នាទាំងអស់ដោយ ឥតប្រកាន់ពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា ជំនឿសាសនា និង ការនយោបាយ...។ - មាត្រា៣៤ថ្មី: ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត និង អាចឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោត។ - មាត្រា៣៥: ពលរដ្ឋទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុង ជីវភាពនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងវប្បធម៌ប្រទេសជាតិ។ សេចក្តី ស្មើទាំងឡាយណា របស់ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវបានទទួលការពិនិត្យ និង ដោះស្រាយយ៉ាងហ្មត់ចត់ពីអង្គការរដ្ឋ ។
<p>ច្បាប់ស្តីពីគណបក្ស នយោបាយ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - មាត្រា៤: គ្រប់គណបក្សនយោបាយមានសិទ្ធិស្មើគ្នា ក្នុងការទទួល បុព្វសិទ្ធិ និងការយកចិត្តទុកដាក់ ដោយស្មើភាពគ្នាពីរាជរដ្ឋាភិបាល និងអាជ្ញាធរគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ។ - មាត្រា៥: ការចូលរដ្ឋសមាជិករបស់គណបក្សនយោបាយណាមួយ គឺជាការជ្រើសរើសផ្ទាល់ខ្លួន ដោយសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ គ្រប់រូប..គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវបានគេដកហូតសិទ្ធិ ក្នុងការអនុវត្ត សិទ្ធិពលរដ្ឋ សិទ្ធិនយោបាយ ឬសិទ្ធិវិជ្ជាជីវៈដោយសារមូលហេតុជន នោះជាសមាជិក ឬមិនមែន ជាសមាជិកគណបក្សនយោបាយណា មួយដែលបង្កើតឡើង ដោយស្របច្បាប់នោះទេ ។ - មាត្រា១៥ (កថាខណ្ឌទី២): បុព្វជិត មន្ត្រីតុលាការ កងយោធពល ខេមរភូមិន្ទ និងកងកំលាំង នគរបាល អាចចូលរួមជាសមាជិកគណ បក្សនយោបាយនានាបាន តែមិនត្រូវធ្វើសកម្មភាពគាំទ្រ ឬប្រឆាំង គណបក្សនយោបាយណាមួយឡើយ ។
<p>ច្បាប់ស្តីពីការបោះឆ្នោតជ្រើស រើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់</p>	<ul style="list-style-type: none"> - មាត្រា៦៩. ស្លាកសញ្ញាគណបក្សនយោបាយអាចលើកនៅទីសាធារ ណៈ ដោយមានការសម្របសម្រួលពីអាជ្ញាធរឃុំ សង្កាត់ផ្នែកលើ

	<p>គោលការណ៍ស្មើភាព សន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងសោភ័ណភាពសាធារណៈ ។ ...</p> <ul style="list-style-type: none"> - មាត្រា៧១. គណបក្សនយោបាយ និងបេក្ខជនទាំងអស់ត្រូវចៀសវាងប្រព្រឹត្តអំពើគំរាមកំហែង ឬបំភិតបំភ័យ ឬអំពើហិង្សាទៅលើប្រជាពលរដ្ឋ ទៅលើគណបក្សនយោបាយ ឬបេក្ខជនដទៃទៀត ។... - មាត្រា៧២. មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល អាជ្ញាធរដែនដីគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ នគរបាលជាតិ និងមន្ត្រីតុលាការ មិនត្រូវ ៖ ... - មាត្រា៧៩. ហាមប្រើប្រាស់ថវិកា សម្ភារ មធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនដែលជាសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពយោសនាបោះឆ្នោត... - មាត្រា១១៨. មិនអនុញ្ញាតឱ្យជនណាម្នាក់ចូលទៅជ្រៀតជ្រែក ឬជួយអ្នកបោះឆ្នោត ក្នុងពេលដែលអ្នកបោះឆ្នោតស្ថិតនៅក្នុងបរិវេណខាងក្នុង ឬក្នុងការិយាល័យបោះឆ្នោតបានឡើយ លើកលែងតែមានការអនុញ្ញាតអនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ។
<p>សេចក្តីណែនាំស្តីពីការលើកស្លាកសញ្ញាគណបក្សនយោបាយ សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ឆ្នាំ២០១៧</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ចំណុច២៖ ការលើកស្លាកសញ្ញាគណបក្សនយោបាយ នៅទីសាធារណៈត្រូវឈរលើគោលការណ៍ ស្មើភាពលំដាប់មុនក្រោយ និងលើកស្លាកនៅលំនៅឋានឯកជន ឬទីកន្លែងឯកជនត្រូវមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់កន្លែងនោះ ។
<p>សេចក្តីជូនដំណឹងក្រសួងមហាផ្ទៃលេខ៣១៦សជណថ្ងៃទី០៧-កុម្ភៈ-២០២២</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ស្តីពីការបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់គ្រប់គណបក្សនយោបាយ ធ្វើសកម្មភាពចូលរួមក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥ដូចជា៖ ការលើកស្លាកសញ្ញាគណបក្ស និងការជួបប្រជុំនយោបាយ ។
<p>សេចក្តីប្រកាសសិទ្ធិមនុស្សអាស៊ានឆ្នាំ២០១២</p>	<ul style="list-style-type: none"> - មាត្រា២៥៖ សិទ្ធិចូលរួមក្នុងជីវភាពនយោបាយ នៃប្រទេសជាតិរបស់ខ្លួន ។
<p>យន្តការពិនិត្យជាសកលតាមកាលកំណត់ជុំទី៣ (UPR-2019)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ប្រទេសនីវេស៖ បានផ្តល់អនុសាសន៍ប្រទេសកម្ពុជា ស្តារឡើងវិញនូវលំហប្រជាធិបតេយ្យ និងនយោបាយ ដោយធានានូវការចូលរួមសំរាប់គណបក្សនយោបាយផ្សេងៗ សង្គមស៊ីវិល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ ។

VII. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍

ការរឹតត្បិតសេរីភាពនយោបាយ កាន់តែមានការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់បើធៀបនឹងការបោះឆ្នោតក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់ឆ្នាំ២០១៧ ដែលជាចំណុចព្រួយបារម្ភណ៍ចំពោះការធ្លាក់ចុះលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ - នីតិរដ្ឋ និងការអនុវត្តគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ ប្រកបដោយចេរភាព ។ ក្នុងអំឡុងពេលបីត្រីមាស(៩ខែ)គិតចាប់ពីខែមករា ដល់ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២២នេះ សមាគមអាដហុកបានរកឃើញ ភាពមិនប្រក្រតីជាច្រើនពាក់ព័ន្ធសិទ្ធិសេរី

ភាព របស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការចូលរួមជីវភាពនយោបាយ និងសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការធ្វើនយោបាយមានភាព ផ្ទុយគ្នាជាមួយការអនុវត្តច្បាប់ និងក្របខណ្ឌគតិយុត្តិជាធរមានពីសំណាក់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចថ្នាក់ ក្រោមជាតិ ។ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានបានប្រើគ្រប់រូបភាពគ្រប់វិធីសាស្ត្រ ដើម្បីគំរាមកំហែង ល្ងង់លោមបញ្ចុះ បញ្ចូល បំភិតបំភ័យ និងរើសអើង ចំពោះអ្នកមាននិន្នាការនយោបាយផ្ទុយ ពិសេសសកម្មជនគណបក្ស ប្រឆាំងដែលប្រកាន់នេះ ធ្វើឲ្យពួកគេបាក់ស្បុកស្បែកលែងហ៊ានចូលរួមជីវភាពនយោបាយដូចជា៖ គំរាមឲ្យលាឈប់ ពីបញ្ជីឈរឈ្មោះបេក្ខភាពគណបក្ស បដិសេធ និងលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីបេក្ខភាពគណបក្ស គំរាមកំហែង តាមរយៈប្រព័ន្ធតុលាការ មិនផ្តល់ប័ណ្ណក្រីក្រ កាត់ផ្តាច់ប្រាក់ឧបត្ថម្ភជនក្រីក្រប្រចាំខែ កាត់ផ្តាច់អាហារូបករណ៍ មិនផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញផ្សេងៗទៀតជាដើម ។

ដោយមើលឃើញថា ការអនុវត្តសកម្មភាពជាក់ស្តែងទាំងនេះ មិនទាន់បានដើរស្របទៅនឹងគោល ការណ៍ច្បាប់ និងបទដ្ឋានគតិយុត្តិជាតិ អន្តរជាតិ ក៏ដូចជាយន្តការសិទ្ធិមនុស្ស ។ ដូច្នេះ ដើម្បីចូលរួមក្នុងការ លើកកម្ពស់សិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិវិធីក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជាពិសេសការធានាបាននូវសេរីភាពក្នុងការចូល រួមសកម្មខាងនយោបាយរបស់ពលរដ្ឋឲ្យស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ សមាគមអាដហុកមានអនុសាសន៍មួយចំនួន សំរាប់ជាមូលដ្ឋានក្នុងការពិចារណាដូចខាងក្រោម ៖

1. ដាក់ទោសទណ្ឌតាមច្បាប់ ជាធរមានចំពោះជនណា ឬអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានណា ដែលអនុវត្តមិនបាន ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិជាធរមាននានា ។
2. គណកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត (គ.ជ.ប) ត្រូវដោះស្រាយនូវរាល់វិវាទពាក់ព័ន្ធកើតមានឡើង ដោយឈរលើគោលការណ៍ ឯករាជ្យ អព្យាក្រឹត្យ និងដោយមិនរើសអើងបក្សនយោបាយ ។ ចំពោះ វិវាទទាក់ទងការបោះឆ្នោត គប្បីត្រូវតែដោះស្រាយដោយយកច្បាប់បោះឆ្នោតជាគោល ។
3. គណកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត (គ.ជ.ប) ពង្រឹងសមត្ថភាព មន្ត្រីមូលដ្ឋានថ្នាក់ក្រោមជាតិ អំពីនីតិវិធីការបោះឆ្នោតការដោះស្រាយវិវាទ ច្បាប់ បទដ្ឋានគតិយុត្តិពាក់ព័ន្ធការបោះឆ្នោត និងក្រម សីលធម៌មន្ត្រីរាជការ ។
4. ក្រសួងមហាផ្ទៃធ្វើសេចក្តីណែនាំមន្ត្រីមូលដ្ឋានថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឲ្យបញ្ឈប់រាល់សកម្មភាព រំខាន-បំភិត បំភ័យ គំរាមកំហែងតាមគ្រប់រូបភាព និងគ្រប់ទម្រង់ដែលអាចបង្ហាញជាសញ្ញាបំភិតបំភ័យចំពោះ សកម្មជនគណបក្សនយោបាយ និងអ្នកដែលមានមតិផ្ទុយ ក៏ដូចជា ប្រជាពលរដ្ឋអ្នកបោះឆ្នោត ។
5. គណកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត(គ.ជ.ប) ធ្វើការផ្សព្វផ្សាយឲ្យបានទូលំទូលាយ ជាពិសេស នៅតាមទីជនបទ-ជនជាតិដើមភាគតិច អំពីការពិនិត្យឈ្មោះក្នុងបញ្ជីឈ្មោះបោះឆ្នោត និងឯកសារ ពាក់ព័ន្ធនានា សំរាប់ការបោះឆ្នោត ។
6. គណកម្មាធិការរៀបចំការបោះឆ្នោតជាតិ ចេញសេចក្តីណែនាំដល់មន្ត្រីទទួលខុសត្រូវ តាមមណ្ឌល បោះឆ្នោត ការិយាល័យបោះឆ្នោតមានតម្លាភាព ក្នុងការរាប់សន្លឹកឆ្នោត ដូចជាបិទប្រកទីតាំងការិយា ល័យ និង/ឬ បិទទ្វារបង្អួចការិយាល័យរាប់សន្លឹកឆ្នោត ហើយមិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រជាពលរដ្ឋមើលការ រាប់សន្លឹកឆ្នោត ។

7. ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវត្រួតពិនិត្យ និងដោះស្រាយជាបន្ទាន់ ឲ្យបញ្ឈប់ការរើសអើងគ្រប់ទម្រង់ គណបក្សនយោបាយដែលបានជាប់ឆ្នោត ដោយរៀបចំឲ្យបេក្ខជនជាប់ឆ្នោត គ្រប់គណបក្សនយោបាយអាចចូលបំពេញតួនាទី ភារៈកិច្ច តាមច្បាប់កំណត់។
8. ក្រសួងយុត្តិធម៌ពង្រឹងយុត្តិធម៌សង្គម លុបបំបាត់អំពើ និងទណ្ឌភាពគ្រប់ទម្រង់ ជាពិសេសអំពើល្មើសដែលប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងគោលដៅនយោបាយ ដូចជា ការបង្ករបួសស្នាមសកម្មជននយោបាយ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នីព្រា សកម្មជននយោបាយតាមប្រព័ន្ធតុលាការ ។

V. ឧបសម្ព័ន្ធ

ល.រ	ករណី	១៨ឧ																សរុប	
		ស្នងឃុំ	កំពង់ចាម	ប៉ៃលិន	បាត់ដំបង	កំពង់ស្ពឺ	សៀមរាប	ឧត្តមានជ័យ	ស្ទឹងត្រែង	ពោធិសាត់	ស្វាយរៀង	ក្រចេះ	កំពត	កោះកុង	កំពង់ធំ	ព្រះវិហារ	ស៊ីហានុ		ព្រៃវែង
១	វិវត្តន៍សេរីភាពជួបជុំសកម្មជនគណបក្ស	1				1			1										3
២	ពាក់កណ្តាលសញ្ញាគណបក្ស	6	2	2	1		6	1					1					1	20
៣	បំផ្លាញសញ្ញាគណបក្ស	3	1				1		4				2				1	2	14
៤	គំរាមឲ្យលាបដៃបញ្ជីឈ្មោះបេក្ខភាគគណបក្ស (-)	1	4	2	5	1	4	6	2			3	1	1	1	1	1	1	35
៥	គំរាម (តាមបណ្តាញសង្គម)-បង្ករបួសស្នាម				1				2										3
៦	បដិសេធនិងលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីបេក្ខភាគគណបក្ស				1														1
៧	គំរាមកំហែងតាមរយៈប្រព័ន្ធតុលាការ							1	1	2									5
សរុបចំនួនករណី (១៨ឧ)		11	7	6	6	2	11	10	8	2	6	1	1				4	2	81

(-) ១ករណីអាចមានចំនួនសមនុស្សចាប់ពី០ទៅ១០បុគ្គលដែលរងគ្រោះ (សរុបៈ៤៥នាក់)

ល.រ	ជំនួស	ស្នងឃុំ	កំពង់ចាម	ប៉ៃលិន	បាត់ដំបង	កំពង់ស្ពឺ	សៀមរាប	ឧត្តមានជ័យ	ស្ទឹងត្រែង	ពោធិសាត់	ស្វាយរៀង	ក្រចេះ	កំពត	កោះកុង	ស៊ីហានុ	ព្រៃវែង	កំពង់ធំ	ព្រះវិហារ	Total
១	ចំនួនខេត្ត	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	17
២	ចំនួនស្រុក-ក្រុង	7	5	2	5	1	6	4	4	2	4	1	1	1	3	1	2	1	50
៤	ចំនួនឃុំ-សង្កាត់	10	7	3	4	1	3	8	6	2	5	1	1	1	3	2	2	1	60

សរុបករណី៨១ (១៨ខេត្ត-៥០ស្រុក-៦០ឃុំ)

